

nyhetsbrev

fra konkurranseråden ved EU-delegasjonen
konkurranse | statsstøtte | anskaffelser | forbrukersaker

August 2012- 2/2012 REV

Økonomiske krisen: Regelverket for statsstøtte har stått helt sentralt i å ivareta det Indre Marked. Siden begynnelsen av krisen og ut 2011, ble det benyttet statsstøtte til en verdi av € 1600 mrd for å redde og restrukturere europeiske banker. Dette tilsvarende fire norske statens pensjonsfond utland. Mye av DG Konkurranses innsats i 2012 har fortsatt vært rettet mot behandling av en rekke støtterejimer til bank og – finanssektoren. I en kommentar 21. juni konkluderte Kommissær Almunia '..., the Commission has been acting as a de facto crisis-management and resolution authority at EU level. We can be proud of the work we managed to carry out using an instrument that was not designed for that purpose.'

Offentlig støtte: Kommisjonen presenterte 8. mai en strategi for modernisering av regelverket. Målsettingene er mer effektiv bruk av knappe offentlige ressurser og stimulere til bærekraftig, smart og inkluderende vekst i et konkurransedyktig Indre marked, samt støtte målsettingene i EUs 2020 strategi. Kommisjonen foreslår bl.a. at landene får et større ansvar med håndhevelsen av regelverket og dermed mer tid til å kunne konsentrere seg av saker av større betydning for det Indre marked. I løpet av juni/juli har Kommisjonen lansert seks høringer knyttet til oppdatering av dagens regelverk, deriblant støtte til miljøtiltak, med svarfrist september/oktober 2012.

Offentlige anskaffelser: Fra dansk side har en med trygg hånd sikret god framdrift i arbeidet med nytt regelverk. Næringsminister Giske presenterte norske synspunkter på møte med Europaparlamentets komité for det indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) 19. mars. Tidsplan er å slutføre forhandlingene om anskaffelser i løpet av året/ tidlig 2013 og med ikrafttredelse fra sommeren 2014. Det foreligger oppdaterte utkast til nytt regelverk i Rådets arbeidsgruppe, samt utkast til rapport i IMCO. Kommisjonen la 20. april fram meldingen 'En strategi for e-anskaffelser' hvor målsettingen er full overgang til elektroniske anskaffelser medio 2016. Kommisjonen trekker fram erfaringer fra Norge i meldingen, samt foreslår mht. infrastruktur å basere arbeidet på en videreføring av komponenter fra PEPPOL.

Ny strategiplan for EUs forbrukerpolitikk - Consumer Agenda - for perioden 2014 – 2020. Planen bygger på forbrukerprogrammet 2007 – 2013 der Norge er med. Dette er en dynamisk og aktiv strategi, og som ikke minst er med på å synliggjøre forbrukeraspektet i EUs arbeid. Strategien er både en langtidsplan fram mot 2020, men også en handlingsplan fram til utgangen av 2013 når det nye forbrukerprogrammet 2014-2020 trer i kraft.

KOMMENTAR

Det danske formannskapet har levert! Både i forhold til revisjon av regelverket for anskaffelser og på forbrukersiden i forhold til bedre klageordninger for tvister mellom forbruker og næringsdrivende. Fra norsk side har en aktivt fulgt opp EØS/EFTA-kommentarer på feltene. Nye utkast foreligger på anskaffelses siden, og det vil være behov for å gjennomgå disse.

Kommisjonen har vært meget aktive og fremmet nye policy initiativ; dels med en modernisering av regelvekt for statsstøtte, og på forbrukersiden med en ny strategi – Consumer Agenda – som setter forbrukerne i sentrum for EUs-politikk. Både mht. statsstøtte og forbrukerstrategien vil mye av oppfølgingen skje i fora i Kommisjonens regi der Norge er med. Norsk innsats på forbrukerområdet bekreftes i Kommisjonens resultattavle for forbrukere, der Norge alt i alt er vel plassert.

På siste side er inntatt **en oppsummering etter fire år** som råd ved EU-delegasjonen i Brussel. Til slutt, ønsker jeg Nina Gørriksen, FAD, lykke til i stillingen.

I. AKTUELL UTVIKLING

I.1 Om EU 2020 og betydningen av det Indre marked

Med utgangspunkt i Det europeiske råds (DERs) uttalelser i mars om behov for å bedre styringen ('governance') av det Indre marked, presenterte Kommisjonen en sin melding 8. juni. Denne lå til grunn for Kommisjonen innspill til DER-møtet 28. – 29. juni. Oppfølging av vedtatt regelverk vil kunne gi raskere vekststimulering sammenlignet med tidkrevende utvikling av nytt regelverk. Sektorene tjenester, nettverksindustrier, energi og transport anses som særlig viktige for å fremme vekst. Kommisjonen foreslår årlig rapportering av markedsintegrering i de enkelte land.

I.2 Om EUs Handlingsplan for det indre marked

Kommisjonen har i løpet av våren 2012 fulgt opp de 12 hovedområder definert i handlingsplanen. For områder dekket av FAD og BLD gjelder dette offentlige anskaffelser, nytt regelverk for statsstøtte, men også for elektronisk handel og bedre ordning for tvisteløsning. Link til EU-delegasjonens hjemmesiden [her](#). Kommisjonen arbeider også med en ny Handlingsplan for det Indre marked – Single Market Act II – for presentasjon i september/oktober og hvor reform av statsstøtte regelverket er en kandidat for ny innsats.

Kommissær Barnier

I.3 European Competition Forum – 2. februar 2012

Dette var første gang Kommisjonen arrangerte et slikt arbeidsseminar med om lag 500 deltakere. Forumet var initiert av kommissær Almunia, DG Konkurransen, og planen er at dette skal være et årlig arrangement. En rød tråd var hvordan en aktiv konkurranse- og statsstøttepolitikk kan bidra til å fremme vekst og sysselsetting i Europa, og bidra til gjennomføringen av Handlingsplanen for det indre marked. Dette var også hovedpoenget i **President Barrosos** innlegg. Link til konferansen [her](#).

Kommissær Almunia budskap var:

- **en mer effektiv bruk av konkurransepolitikken som et instrument for å gjennomføre Handlingsplanen for det indre marked.** Almunia henviste til den enighet det var på EU-toppmøtet 30. januar om styrket samarbeid nedfelt i notatet 'Towards growth-friendly consolidation and job-friendly growth'. Almunia fremholdt at '*... competition is one of the most powerful engines of growth in Europe.*', samt presiserte '*Competition policy will accompany and support this reform process in every possible way.*'
- **Behov for å forenkle av regelverket for statsstøtte som ledd i arbeidet med mer effektiv bruk av offentlige budsjetter.** Almunia koblet dermed dette til prosessen med nærmere gjennomgang av EU-landenes budsjetter – og at effektiv bruk av statsstøtte vil kunne virke som en motor for å fremme vekst og sysselsetting i Europa. Almunia la vekt på '*... it is worth exploring how national arrangements for State aid may fit in the broader picture.*'

Under panelet '**konkurransepolitikk og konkurranseevne**' understreket **Leif Johansson**, styreformann, Ericsson, at en ikke måtte falle inn i en form for europeisk nostalgi om at '*small is beautiful*'. Innen telekom bransjen er størrelse og det globale marked 'brutalt' viktig. Han advarte mot å beskytte europeisk industri i små markeder siden dette ikke ville bidra til å skape nødvendig omstilling.

Disse synspunktene ble delt av **Agnete Gersing**, direktør fra den danske Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen. En trenger mer konkurranse med sterke bedrifter som kan konkurrere globalt og hun advarte mot å begrense konkurransen nasjonalt. Konkurransen er en viktig del av svaret for å fremme vekst og en sentral pådriver for å fremme innovasjon og økt produktivitet. Effektive bedrifter vil også styrke sin markedsandel over tid og med en påfølgende omfordeling av ressursene og bedret effektiviteten. I Danmark ble 'entry/exit'-effekten anslått til 15 % av økningen i produktivitet. Deregulering av telekom markedet i Danmark hadde førte til 80 % nedgang i priser og representerte et gode for forbrukerne.

Under panelet om **'statsstøtte ved et veiskille'** holdt **professor André Sapir**, ULB, Brussel, et analyserende innlegg. **Hans poeng var at den økonomiske krisen har ført til mindre fokus på langsiktige mål om bærekraftig europeisk økonomiske og sosiale modell og utviklingen av et innovasjonsorientert samfunn. Med krisen, har dette blitt erstattet med mer kortsiktige mål; 'Redd Europa'.** En står dermed overfor en dobbelt utfordring, både løse kortsikte og langsiktige problemer, samtidig som krisen har redusert handlingsrommet. Sapir presiserte at en nå må sette et medium til langsiktig fokus; *'Reality tomorrow is today.'* Under henvisning til Monti-rapporten om et sterkt og dynamisk Indre marked fra våren 2010, mente Sapir at *en nå burde satse på bærekraft, framfor innstramming!* Ut fra bla indikatoren **'young leading innovators'**, der disse svarer for 52 % av nyinvesteringene i USA, mot 20 % i Europa, konkluderte Sapir at Europa henger etter USA. På Fortunes liste over de 500 største bedriftene i verden, har Europa 150 mot USAs 170. Veksten var størst for USA med 20 nye på listen, mens Europas var på kun 3. Sapir mente en må være beredt til omstilling. Statsstøtte må ikke bidra til å holde selskaper kunstig i livet, men benyttes til å fremme nye etableringer. Link [her](#).

Kommissær Almunia presiserte 22. juni behovet for konkurranse i markedet og at det beste for et selskap er å operere i et *'vibrant and reactive market...To be globally competitive, Europe must become a place where innovative businesses can enter, disrupt and succeed. This vision is not compatible with that of national or regional champions. This latter recipe was already tried in the past and failed.'* Link [her](#).

Nærmere orientering fra konferansen er inntatt i EU-delegasjonens Nyhetsbrev av 20. februar og link [her](#).

I.4 Kommisjonens konkurranserapport for 2011

Kommissær Almunia presenterte denne på møte med Europaparlamentets økonomiske komite 19. juni 2012. . Rapporten legger vekt på konkurransepolitikkenes rolle under gjeldskrisen, og ser en nærmere på tre sektorer; finansielle tjenester, næringsmidler og transport. Link til talen [her](#), rapporten [her](#) og bakgrunnsnotat [her](#).

II STATSSTØTTE

Siden begynnelsen av krisen og ut 2011, er det benyttet statsstøtte til en verdi av € 1600 mrd for å redde og restrukturere europeiske banker. Dette omfattet 39 vedtak om restrukturering; hvorav 24 banker fortsatt er under restrukturering. Kommisjonen har også godkjent 24 nasjonale ordninger som åpner for kapitalinnskudd, støtte for sviktende egenkapital og garantier. Den aktuelle finanskrisen har igjen satt dagsorden for Kommisjonens innsats med en rekke enkeltvedtak knyttet til ordninger for støtte til bank- og finanssektorene. Disse er inntatt i en egen oversikt [her](#), samt reflektert i Kommisjonens statusrapport pr. 6. februar 2012 [her](#).

I en kommentar til bankkrisen 21. juni konkluderte Kommissær Almunia '*..., the Commission has been acting as a de facto crisis-management and resolution authority at EU level. We can be proud of the work we managed to carry out using an instrument that was not designed for that purpose.*' Status for Kommisjonens arbeid med bankkrisen [her](#).

II.1.1 Reform av regelverket for statsstøtte

Kommisjonen presenterte 8. mai sin strategi for modernisering av regelverket for offentlig støtte i meldingen 'EU State Aid Modernisation' (SAM) (COM(2012) 2009). Dagens regelverk er blitt utviklet over tid; har medført stor kompleksitet og i dag er det registrert ikke mindre enn 39 ulike regelverk (retningslinjer og meldinger) på feltet. Videre er antall klagesaker stort og med saksbehandlingstid opp til 3 år.

Kommissær Almunia kommenterte:

'The aim of this Communication is to set out a broad, far-reaching and strategic reform package designed to help Europe's governments foster economic growth.'

'I expect our state aid reform to help public authorities make more efficient use of scarce public resources and design public support to firms so that it helps achieve the EU's growth objectives while limiting competition distortions.'

Kommisjonens skisse til reform ble presentert på Høynivåmøter 6. mars og 11. juli. Fra norsk side deltar en på møtene, samt gav støtte til forenkling av regelverket i et innspill av 28. mars.

De **neste trinn** er at Kommisjonen vil foreslå:

- en oppdatering av det prosessuelle regelverket og hjemmelsforordningen (for delegering av myndighet) innen utgangen av året. Dette vil bli behandlet av EUs Råd og av Europaparlamentet i 2013.
- en oppdatering/revisjon av en rekke sentrale retningslinjer for statsstøtte (de regionale, forskning, miljø, mv.), definisjon av begreper, felles prinsipper, supergruppeunntaket og bagatellmessig støtte. Nytt regelverk skal være på plass i løpet av 2013. Disse oppdateringene vil skje i Kommisjonens arbeidsstruktur. I løpet av juni/juli har Kommisjonen lansert seks høringer knyttet oppdatering av dagens regelverk.

Fra norsk side er det positivt at deler av denne prosessen vil skje i Kommisjonens struktur, og dermed åpner for at en vil løpende kunne gi innspill til reformprosessen. Et sentralt spørsmål er knyttet til reformen er i hvilken grad medlemslandene skal være mer involvert i kontrollen av støttereglene. Kommisjonen ønsker at medlemslandene skal være forpliktet til bedre å kontrollere at støtte gitt under gruppeunntak er i samsvar med reglene, samt utføre evaluering av nasjonale ordninger i etterkant.

II. 1.2 Nærmere om moderniseringsreformen

Målsettingen med reformen er bl.a. å:

- **Stimulere til bærekraftig, smart og inkluderende vekst i et konkurransedyktig Indre marked. Dette for å støtte målsettingene i EUs 2020 og bidra til å fremme innovasjon, vekst og sysselsetting.** Kommisjonen peker på hvordan statsstøtte allerede fremmer målsettingene i denne strategien (som for bredbånd, energi nettverk, energieffektivitet, mv.). Det legges vekt på *'good aid'*; minst markedsforstyrrende og føre til tiltak (atferd) en ellers ikke ville hatt (*'incentive effect'*). Horisontale prinsipper for hvordan de ulike støttetiltak skal vurderes, vil gjøre det enklere å forstå koblingen til de overordnede EU 2020 målene.
- **Bedre prioritering av håndhevelsen; slik at Kommisjonen prioriterer en forhåndsvurdering av saker med størst betydning for det indre marked; samt slik at medlemslandene får et større ansvar i oppfølgingen av tiltak.** Omlag 80 % av støtten blitt i dag gitt under godkjente støtteordninger eller gruppeunntak – og faller derfor utenfor notifisering. Kommisjonen ønsker en utvidelse av dette grunnlaget.
- **Strømlineforme regelverk og prosedyrer for å sikre raske vedtak.**
 - **Begrep:** Klargjøre hva som menes med statsstøtte (*'the notion of state aid'*), herunder hva som menes med 'markedssvikt' (*'market failure'*); en mer systematisk vurdering av mulige negative effekter ved støtte som bl.a. markedsdynamikk og subsidie-kappløp, samt klargjøre eksempler på hvordan gi støtte som kan fremme økonomisk vekst. Kommisjonens mål er å sikre samme modell (prinsipper) for de retningslinjer som skal revideres innen utgangen av 2013. Dette gjelder bl.a. sentral felt for støtte som regionale, foretak i vanskeligheter, F&U&I, miljø, risikokapital og bredbånd.
 - **Prosedyrer:** Modernisering av de prosessuelle regler for statsstøtte. Kommisjonen ønsker å redusere antall klagesaker for å kunne konsentrere resursene om sentral saker og støtte mulighet til selv å kunne iverksette egne undersøkelser (*'ex officio'*).

II.1.3 Kommentar

Kommissær Almunia har presisert at han vil gi toppprioritert til reformarbeidet under siste del av sin periode som kommissær (ut 2014). Han ser forenkling av regelverket som ledd i arbeidet med mer effektiv bruk av offentlige budsjetter.

Almunia trekker linjer til Kommisjonens arbeid med nærmere gjennomgang av EU-landenes budsjetter. Han legger vekt på effektiv bruk av statsstøtte som motor for å fremme vekst og sysselsetting i Europa. Siden EU vil vedta et nytt langtidsbudsjett for perioden 2014 – 2020 og mange av dagens retningslinjer for statsstøtte utløper i 2013, kommer dette utspillet i rett tid. Dette vil også sette klare frister for arbeidet. Det er likevel usikkert om reformarbeidet vil inngå i del II av Handlingsplanen for det indre marked, ventet fremlagt i september.

Et punkt som er nevnt i ulike sammenheng, er de begrensninger **dagens økonomiske situasjon** setter for et EU-land til å kunne **benytte de muligheter til å gi statsstøtte** som regelverket åpner for. Forskjellen i EU-landenes finansielle handlingsrom kan komme til å spille en rolle i utformingen av det nye regelverket.

Dette til tross for at en reduksjon i adgangen til å gi statsstøtte, ikke nødvendigvis vil hjelpe i arbeidet med å gjenskape vekstevnen i Europa. Ett aspekt er at enkelte henviser til innstramminger i et regime, for å skape *'level playing field'*. Problemet er bare hvilket *'level playing field'* som gjelder; ikke kun Europa, men også **globalt**. Utfordringen vil være at en utvikler et regelverk som kun noen land i EØS-området kan benytte – og dermed føre til at bruk av statsstøtte virkemidlene bidrar til å forsterke forskjellene i Europa. Men på den annen side, uten støtte, kan dette føre til flytting av aktivitet og bedrifter ut av Europa.

Et interessant punkt er spørsmålet om **større ansvar for medlemslandene**. Dersom grunnlaget - både i størrelse og virkeområdet - til **ikke** å melde tiltak til Kommisjonen utvides, medfører dette **et skjerpet krav til landene** om å sjekke

korrekt gjennomføring av regelverket **før det trer i kraft**. Dette kan gjelde ansvar for forhåndssjekk av nye tiltak; bistand til behandling av klager. Dette omfatter et ønske fra Kommisjonen om medlemslandenes hjelp til **siling av klagesaker** ved å opprette en form for filter. Årsaken er at Kommisjonen ifølge dagens prosedyrer må behandle alle klager som kommer inn (ca 300). **Dette fører til at en ikke får redusert saker til behandling, og en saksbehandlingstid på opptil tre år.** Et spørsmål er også her om medlemslandene kan ta et større ansvar for saksbehandlingen. Nye prosedyrer for å innhente info fra næringslivet ('*market information tool*') er også under vurdering i Kommisjonen.

Ett sensitivt aspekt er selve kontrollen med tiltakene og kravene om habilitet. **En desentralisering må ikke føre til større vilkårlighet.** Dette vil kreve strenge rutiner for håndhevelse på nasjonalt nivå. Dette er også bakgrunnen for at Kommisjonen ønsker å utvikle et **kvalitativt, bedre samarbeid mellom myndighetene. Det er rimelig å anta at DG Konkurranser vil bygge på erfaringene fra arbeidet med** European Competition Network - ECN. I praksis vil dette da bety at DG Konkurranser vil utdype dagens modell for samarbeid mellom nasjonale myndigheter innenfor statsstøtte med sikte på å utvikle felle kriterier for nasjonal kontroll. Det er derfor mulig at Kommisjonen vil sette ned tematiske arbeidsgrupper for å utveksle erfaring om beste praksis; hvordan nye prosedyrer skal forstås, samt hvilke tekniske nettverk en vil trenge for elektronisk kommunikasjon. For å kunne lykkes, vil det være avgjørende at landene fullt ut slutter seg til en ny arbeidsdeling med Kommisjonen og med større nasjonalt ansvar. ECN er konkurransetilsynenes samarbeidsorgan, og det er få land hvor tilsynene også er ansvarlig for statsstøtte saker. Det er derfor lite trolig at ECN utvides til også å dekke statsstøtte.

II.1.4 Link til Kommisjonens dokumenter

Kommisjonens hjemmeside: [her](#) og Kommisjonens melding: 'EU State Aid Modernisation' (SAM) Pressemeldingen: [State aid: Commission launches major initiative to modernise state aid control](#)

Taler av Kommissær Almunia:

- [The State Aid Modernisation Initiative EStALI](#) (7.06.2012)
- [State Aid Modernisation](#) (8.05.2012)
- [Modernising State aid control](#) (23.02.2012)
- [Priming Europe for growth](#) (02.02.2012)

II.2 Tjenester av allmenn økonomisk betydning (SGEI) - Oppdatert regelverk

Kommisjonen sluttførte 26. april oppdateringen av regelverk for kompensasjon av tjenester av allmenn økonomisk betydning. Dette er tjenester som en antar ikke ville bli levert på en tilfredsstillende måte av markedet selv og dekker felt som post, energi, telekommunikasjon, sosiale tjenester, kulturelle tjenester m.v. Kommisjonen vedtok å øke *grensen for støtte fra € 200 000 til € 500 000 over tre år*. Slik godtgjørelse under terskelverdien faller dermed utenfor reglene om melding til Kommisjonen, men krever at landene nasjonalt bygger opp et sentralt register for slik støtte.

Kommissær Almunia, DG Konkurranser, presiserte at hensikten med revisjonen er å åpne for *'... a simpler, clearer and more flexible framework for supporting the delivery of high-quality public services to citizens which have become even more necessary in these crisis times.'*

Dette er en oppdatering av regelverket fra 2005 - den såkalte Monti-Kroes pakken - og siktemålet er å skape klarhet om grunnbegreper som "økonomisk aktivitet" slik at det blir lettere for nasjonale, regionale og lokale myndigheter å benytte regelverket. Det vises for øvrig til at Competition Policy Newsletter; 2012-1 har **tre kommentarartikler** om tjenester av allmenn økonomisk interesse (SGEI). Link [her](#).

Med de nye reglene, har Kommisjonen foretatt en oppdatering basert på de erfaringer en har med regelverket fra 2005 og ut fra praksis fra EU-domstolene. **Forhåpningen er at myndigheter og tjenesteleverandører skal få et mer praktisk og lettanvendelig regelverk å forholde seg til og dermed gjøre 'livet lettere' for offentlige myndigheter og tjenesteytere.** Dette innebærer at en vil legge mindre vekt på lokale tjenester som gir en lav kompensasjon, og fokus på tjenester som har en virkning på tvers av grensene. Link til EU-delegasjonens rapport [her](#).
Linker til Kommisjonens hjemmeside [her](#). Det vises for øvrig til rapportering i Nyhetsbrev 1/2012.

EFTAs overvåkningsorgan vil anta **retningslinjer** tilsvarende Kommisjonens meldinger som er språklig sett tilpasset EFTA-landene. Retningslinjene tas ikke inn i norsk rett, men de gir anvisning på hvordan ESA vil tolke EØS-avtalen artikkel 61 på denne formen for offentlig støtte. **Kommisjonsvedtaket og forordningen** vedrørende bagatellmessig støtte må derimot inkorporeres i norsk rett via EØS-komitevedtak. For å hindre brudd på reglene om offentlig støtte kan støttegivere trenge å forta justeringer i eksisterende støtteordninger ("formålstjenlige tiltak") for å sikre at ordningene er i tråd med det nye regelverket. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet vil komme med nærmere informasjon rundt denne prosess. Link til FADs EØS-notat [her](#).

II.3 Aktuelle statsstøtte saker fra Kommisjonen

II.3.1 Regelverkssaker

- **Nye retningslinjer for det reviderte kvotedirektivet post 2012 og som dekker kompensasjon for CO₂-innslaget i kraftprisen:** Kommisjonen lanserte en ny formell høring 21. desember 2011. Norge deltok på arbeidsgruppemøte 20. januar og gav innspill til høringen 31. januar 2012. Saken ble fulgt opp under **et møte mellom næringsminister Giske og Kommissær Almunia 19. mars**, samt via nytt innspill til Kommisjonen 4. mai. Kommisjonens vedtok nye retningslinjer 22. mai. Det nye regimet trer i kraft fra 2013 og åpner for å gi kompensasjon ut fra gitte kriterier. Link [her](#).
- **Revisjonen av retningslinjene for regionalstøtte:** Dagens retningslinjer utløper i 2013 og ordningen dekker bl.a. investeringsstøtte og differensiert arbeidsgiveravgift i områder med lav befolkningstetthet, samt driftsstøtte. Norge deltok på Kommisjonens arbeidsgruppe 8. – 9. februar. Kommisjonen lanserte også en ny høring som ble avsluttet 26. juni 2012. Planen er at nye retningslinjer skal vedtas i 2012 slik at en i 2013 nærmere kan avklare støtteområder (med notifisering og behandling av nye kart). For Norges vedkommende vil støtteområdene bli avklart med ESA. Link [her](#).
- **Støtte til filmsektoren:** Kommisjonen lanserte en høring med svarfrist 14. juni.
- **Krise- og omstrukturingsstøtte til foretak i vanskeligheter.** Kommisjonen arbeider med et forslag til reviderte retningslinjer. Dagens regler er gyldige til oktober 2012.
- **Finansiering, restrukturering og privatisering av statlig eide foretak:** Kommisjonen publiserte 10. februar et veiledningsnotat. Link [her](#).
- **Revisjon av støtteregeverket for forskning, utvikling og innovasjon:** høringen ble lansert 20. desember og fra norsk side gav en et utvidet høringssvar 22. februar 2012. Kommisjonen vil på dette grunnlaget utarbeide reviderte retningslinjer for vurdering i 2. halvår 2012. Link [her](#).
- **Revisjon av regelverket for bredbånd:** Kommisjonen lanserte 1. juni en høring med frist 3. september. Hensikten er å oppdatere dagens regler i lys av EUs handlingsplan – Digitale Agenda – og moderniseringen av regelverket for statsstøtte. Kommisjonens målsetting er å vedta nye retningslinjer i løpet av desember 2012. Link [her](#).
- **Revisjon av regelverket om støtte til maritime transport:** Kommisjonens ønsker informasjon om erfaringene med dagens regelverk og fra norsk side ble det gitt et innspill 15. juni 2012. Link [her](#).

- Aktuelle høringer

- Høring om gruppeunntak fra notifikasjonsplikten:** Kommisjonen ønsker innspill innen 12. september om hvordan forordningen har fungert siden den trådte i kraft i 2008. Link [her](#).
- Høring om statsstøtte til kortsiktig eksportkredittforsikring** med svarfrist 21. september. Link [her](#).
- Høring om reform av prosedyrene:** Denne ble lansert 13. juli og Kommisjonen ønsker innspill innen 5. oktober 2012. Link [her](#).
- Høring om statsstøtte i form av risikokapital:** Denne ble lansert 17. juli og også med svarfrist 5. oktober 2012. Link [her](#).
- Høring om bagatellmessig støtte:** Denne ble lansert 26. juli og med svarfrist 18. oktober 2012. Link [her](#).
- Høring om støtte til miljøtiltak:** Denne ble lansert 31. juli med svarfrist 23. oktober 2012. Link [her](#).

II.3.2 Aktuelle vedtak og nye undersøkelser fra Kommisjonen

- **UK: Post Office Ltd: Godkjent støtte for offentlig tjenestekonsesjon** på £1155 million til støtte for utbygging av nettverk for å holde åpent og modernisere økonomisk ikke-bærekraftige filialer.
 - Kommissær Almunia kommenterte: *"The network subsidy will enable the UK post office network to continue performing its fundamental social and economic role by delivering essential public services to UK citizens in remote and rural areas without unduly distorting competition"*. Link [her](#) og til kommentarartikkel [her](#).
- **Postsektoren: Commission fattet 25. januar fire vedtak;** der støtten til Deutsche Post og Belgian Bpost ble underkjent, mens støtten til det franske La Poste and det greske ELTA ble godkjent. Link til Almunias tale [her](#) og pressmeldingen [her](#).
- **Kommisjonen/UEFA: Felles erklæring med brevveksling om at reglene om Finansiell Fair Play i profesjonell fotball** er i overensstemmelse med EUs policy for statsstøtte. *'Both UEFA and the European Commission have also underlined the need to ensure that the rules are applied in a uniform manner to all clubs, to avoid any risk of discrimination or unequal treatment.'* Det er enighet om at eventuell støtte må meldes og godkjennes av Kommisjonen. Så langt har Kommisjonen mottatt få slike meldinger fra profesjonelle klubber. Link [her](#) og til UEFAs hjemmeside [her](#).

For øvrig bekreftet WTO 12. mars at Boeing hadde mottatt fler milliarder i subsidier fra amerikanske myndigheter. Anslaget er på mellom US\$ 5 og 6 milliarder for perioden 1989 and 2006, og på US\$3.1 billion etter 2006. Link [her](#).

Nye undersøkelser:

- **Finansiering av arenaer i København og Uppsala:** Kommisjonen åpnet 21. mars undersøkelse om støtten er i samsvar med regelverket og ikke ført til urettmessige fordeler. Link [her](#).

II.4 EFTAs overvåkningsorgan (ESA)

- **Notifisert støtteordning for charterreiser til Nord-Norge:** ESA åpnet 27. juni en **formell undersøkelse**. Fylkene vil etablere et fond som skal dekke deler av charterkostnadene for turoperatører som flyr charter til Nord-Norge. Formålet er å øke utnyttelsen av flyplassene for å bidra til utvikling av regionen. Link [her](#).
- **Bussruter/ Konkurrenten:** ESA sendte 27. juni en grunngitt uttalelse til Norge om at norske myndigheter ikke fulgte anbudsreglene da de tillot Aust-Agder fylkeskommune å gir rett til passasjertransport uten anbud. Beslutningen om å tildele konsesjonene ble tatt i juni 2007, for perioden 2009-2012, og inneholdt en mulighet for opptil fire års forlengelse. I juni 2010 vedtok fylkeskommunen å forlenge kontraktene, som samlet har en

verdi på 1,5 milliarder kroner. Beslutningene ble tatt uten noen form for anbud eller kunngjøring. ESA mener at tildelingen ikke ble gjort i samsvar med åpenhetsplikten, siden fylkeskommunen utelukkende forhandlet fram og tildelte konsesjonene til de eksisterende tilbyderne. Link [her](#).

- **Salg av kommunal eiendom i Oppdal kommune** inneholdt **ikke statsstøtte**. ESA fastslår 9. mai at salget er utført i tråd med regelverket, samt bl.a. at Oppdal Booking var villig til å betale en overdrevent høy pris for å hindre at en konkurrent fikk etablere seg på tomten. Link [her](#).
- **Akershus Energi Varme AS: ESA godkjente** 9. mai støtte for bygging og utvidelse av infrastruktur for distribusjon av fjernvarme og fjernkjøling i Lillestrøm, Strømmen og Nitteberg på NOK 73,1 millioner. Støtten gis fra den norske energifondordningen, Enova. Link [her](#).
- **Södra Cell Tofte AS: ESA godkjente** 19. april miljøstøtte på NOK 100 mill tildelt fra Enova. Link [her](#).
- **Rutebusstjenester i Oslo og finansieringen fra 1994 til 2008: ESA åpnet** 28. mars en **formell undersøkelse** av Som tidligere rapportert annullerte EFTA-domstolen i august 2011 ESAs vedtak om ikke å forfølge saken mellom AS Oslo Sporveier og Konkurrenten.no. ESA vil nå vurdere saken nå på nytt.
 - AS Oslo Sporveier, og senere AS Sporveisbussene, har drevet de aktuelle bussrutene etter et system med direkte tildelte konsesjoner, hvor det offentlige har bestemt billettprisene. Til gjengjeld har kommunen årlig kompensert selskapene for den delen av utgiftene som ikke har vært dekket av billettinntektene. ESAs sak er basert på en klage, hvor det ble hevdet at den årlige kompensasjonen har vært høyere enn utgiftene, og at det overskytende beløpet er blitt brukt til å subsidiere annen kommersiell transportvirksomhet. Link [her](#) og til EF-tidende [her](#).
- **Mongstad:** finansieringsmodellen for utviklingsfasen av fullskalaanlegget for karbonfangst og -lagring (CCS) ble **godkjent** 15. mars. Link [her](#).
- **Haslemoen AS:** ESA vedtok 15. mars at selskapet mottok **ulovlig statsstøtte** på nærmere 5 mill kroner da selskapet i 2006 kjøpte 29 bygninger i Haslemoen Leir fra Våler kommune. Link [her](#).

For **ytterligere informasjon** vises til en ikke-konfidensiell versjon av vedtaket blir publisert i [registeret](#) for statsstøttevedtak på ESAs internettside, normalt innen en måned etter vedtaksdatoen.

II.5 EU-domstolen

- **Støtte til banken ING (Joint cases T-29/10 og T-33/10):** Domstolen underkjente 2. mars Kommisjonens vedtak vedrørende ulike former for støtte gitt til banken. Link [her](#).

II.6 EFTA-domstolen

Flere av ESAs vedtak er anket inn for domstolen og er til behandling der:

- **Asker kommunes eiendomssalg til Asker Brygge AS** i september 2011 og domstolens høring fant sted 25. april. Link [her](#).
- **Hurtigruten fikk ulovlig støtte i 2008** ble anket i august 2011 og domstolens høring fant sted 18. april. Link [her](#) og [her](#).
- **Offentlig finansiering av nasjonal digital læringsarena (NDLA)** av Den norske forfatterforening anket dette vedtaket inn for EFTA-domstolen 9. januar 2012. Link [her](#).

III ANSKAFFELSER – Oppdatering av regelverket – Hva skjer?

Både i EUs Råd og Europaparlamentets Komite for indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) har gir prioritert behandlingen av direktivene om offentlige anskaffelser. Tidsplan er å slutføre forhandlingene om anskaffelser i løpet av året, om enn noe optimistisk. For konsesjonskontrakter er EPs plan vedtak av rapport i slutten av februar 2013.

III.1. Kommisjonens forslag til nytt regelverk

Dette ble presentert 20. desember og inneholder tre elementer: Forslag til direktiv om offentlige anskaffelser, om forsyningssektorene; vannforsyning, energi, transport og post; samt et forslag til direktiv om tildeling av konsesjonskontrakter (COM(2011) 897 final). Link til EU-delegasjonens rapport om regelpakken fra desember [her](#). Kommisjonen, i regi av DG TRADE, la videre 21. mars fram et forslag til forordning som skal forbedre forretningsmulighetene for europeiske bedrifter i markedene for offentlige innkjøp. Les mer [her](#).

III.1.2 Behandling i EUs Rådet

Det danske formannskapet presenterte en statusrapport på EUs ministermøtet (i Konkurranssevnerådet) 30. mai. Ministrene kommenterte modell for styring ('governance') og tidspunkt for overgang til e-anskaffelser.

- **E-anskaffelser:** Denne brukerandelen er på kun 5 – 10 % og en har dermed langt fra å nå målsettingen fra 2005 om en andel på 50 % i 2010. Det er bred enighet om at **e-anskaffelser** vil føre til betydelige innsparinger. Et flertall støttet formannskapetets forslag om at all informasjon om anskaffelsesmuligheter og innsending av anbud skal foreligge elektronisk (for de aspekter/områder som dekkes av direktivet) fra direktivets ikrafttredelse, tentativt medio 2016. Noen land – Frankrike, Tyskland, Østerrike og Bulgaria fant fristen for kort.
- **Styringsmodell (Governance):** Kommisjonen foreslo at det skulle opprettes et nasjonalt 'oversight' organ for å sikre gjennomføringen av de nye bestemmelsene nasjonalt. Det er fra dansk side søkt enighet om å utvikle gode **styringsmodeller** basert på at medlemslandene må ha ansvaret for å organisere de administrative prosedyrer de mener passer best. Det var stor majoritet som støttet det danske forslag om tilnærming som gir medlemslandene handlingsrom til å organisere sine eksisterende nasjonale strukturer basert på en styringsmodell ('governance') som fokuserer på overvåking, rapportering og veiledning. Sverige og Belgia understreket behovet for å forbedre databasen Tenders Electronic Daily.

Statusrapporten viser videre til den enighet som er på feltene og på dette grunnlaget foreslår det danske formannskapet:

- **Fleksible prosedyrer:** med utvidet bruk av forhandlede prosedyrer og konkurransepreget dialog; bruk av partnerskap for å fremme innovasjon, samt reduserte tidsfrister.
- **Strategisk bruk:** med utvidet bruk av livssyklus kostnader og av funksjonelle krav. Men fortsatt med fokus på "how to buy" and ikke "what to buy". Nærmere definere Kommisjonens forslag om et forenklet ('light') regime for visse tjenester som sosial, helse, kultur, utdanning, hotell/restaurant. Tjenester som ikke er av grensekryssende karakter, bør unntas.
- **Reduserte dokumentasjonsbehov:** Formannskapet peker på at det er et stort behov for å forenkle prosedyrene og foreslår bla. obligatorisk bruk av egenerklæring; kun den som vinner anbudet, må sende inn all dokumentasjon; åpner for en mulighet til å be en tilbyder om kompletterende informasjon; utelukke en tilbyder pga. tidligere 'poor performance'.
- **E-anskaffelser :**Utvikle elektroniske verktøy, et dynamisk innkjøpssystem, samt full bruk av e-anskaffelser av sentrale innkjøpsorgan fra direktivets ikrafttredelse.
- **Tilgang for SMBer:** medlemslandene bør nøye vurdere å oppdele en kontrakt i mindre deler ('lots').

- **Sentralisering av innkjøp:** klargjøre bruken av rammeavtaler og ansvaret til sentrale innkjøpsorgan, samt forenkle mulighetene for landene til 'felles innkjøp' på tvers av grensene.

Link til formannskapets rapport [her](#) og til Rådets hjemmeside for anskaffelser [her](#).

Det kypriotiske formannskapet presenterte 24. juli et 403 siders oppdatert tekstforslag til direktiv om offentlige anskaffelser. Link [her](#). Det ble arrangert møter i Rådets arbeidsgruppe 10. – 11., samt 19. juli, og fra kypriotisk side ble det planlagt 8 møtedager i arbeidsgruppen i løpet av høsten.

Om forslaget til direktiv om tildeling av konsesjonskontrakter

Selv om Rådets arbeidsgruppe har prioritert arbeidet forslagene til offentlige anskaffelser, har også konsesjoner vært på dagsorden. Det kypriotiske formannskapet la 12. juli fram et revidert utkast til direktiv. Link [her](#).

II.1.3 Arbeidet i Europaparlamentet

Europaparlamentets komité for Indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) diskuterte 30. mai utkast til rapport om Kommisjonens forslag til nye regler for offentlige anskaffelser. Rapportør er Marc Tarabella, Belgia, la frem sitt utkast til rapport tidligere i mai. I rapporten støttes mange av Kommisjonens forslag som bruk av e-anskaffelser, oppheve skillet mellom prioriterte og u-prioriterte tjenester.

Rapportør Tarabella legger vekt på

Effektivt og sosialt bærekraftig offentlige anskaffelser: Han ønsker at samsvar med sosiale standarder bør sikres på alle trinn i anskaffelsesprosessen. En bør åpne for at en i de tekniske spesifikasjonene inkludere krav knyttet til utførelse, sikkerhet, miljø, organisasjonen, arbeidernes erfaring. Det foreslås at dette også reflekteres i tildelingskriteriene. De sosiale kriteriene – nivået – vil bli definert ut fra gjeldene nasjonal og europeisk lovgivning og ved kollektive avtaler. Forholdet til arbeidsmiljø, sikkerhetsstandarder og arbeidsvilkår er også foreslått inntatt i utvelgelseskriteriene. Flere av IMCOs medlemmer støttet forslaget, men det var uenighet hvor langt man skal gå i regulere krav til lønns- og arbeidsforhold for å motvirke sosial dumping.

Det økonomiske mest fordelaktige tilbud (MEAT): Kommisjonen foreslår at man kan velge mellom kriteriene laveste pris og det mest fordelaktige tilbud, mens Tarabella foreslår en bør fjerne «laveste pris» som kriterium. I tillegg ønsker Tarabella at det gis mulighet til å foretrekke lokale produsenter, særlig små og mellomstore bedrifter, men flere av IMCOs medlemmer var skeptiske til dette forslaget.

- **Regulere antall underleverandører til tre og med solidaritetsansvar** for underleverandørkjeden. På møtet 30. mai mente flere av IMCOs medlemmer at det ville være vanskelig for hovedleverandør å føre tilstrekkelig kontroll med leverandørkjeden.
- **Offentlig-offentlig samarbeid** ønsker rapportøren mer fleksible rammer enn det Kommisjonen legger opp til.
- **Nasjonalt tilsynsorgan.** Tarabella er skeptisk i forhold til at et slikt organ kan medføre mer byråkrati og lengre anskaffelsesprosesser.
- **Link til rapporten [her](#).**

Neste trinn

IMCO vil vurdere innspill til rapporten på møtene 6. og 17. -18. september. Siktemålet er vedtak av rapporten i IMCO 10. oktober, og i Europaparlamentet i plenum 10. – 13. desember.

Mht. forslaget til **direktiv om konsesjonskontrakter** foreligger et utkast til rapport pr. 6. august kun på fransk. Link til IMCOs faktaside [her](#) og til prosessen [her](#).

Etter anmodning, er fristen for innspill blitt flyttet fra 21. juni til 3. oktober. IMCO vil drøfte endringsforslagene 5. – 6. november. Planen for endelig vedtak i IMCO er 10. – 13. desember 2012 og i plenum 27. februar 2013.

II.1.4 Norsk oppfølging

Statsråd Giske deltok 21. mars som først norske statsråd på et ordinært møte i Europaparlamentets komité for det indre marked og forbrukerbeskyttelse (IMCO) (og på bildet sammen med IMCOs leder Malcolm Harbour) .

Mht til **offentlige anskaffelser** så Giske dette som et viktig område for utviklingen av det Indre markedet er beskyttelse av arbeidsmiljø og arbeidstakernes rettigheter. Forslaget til nytt direktiv for offentlige anskaffelser er et steg i riktig retning, men det er behov for mer fleksibilitet og forenklinger. Dagens regelverk er altfor komplisert og gjør det vanskelig for små- og mellomstore bedrifter å delta, sa Giske blant annet i sitt innlegg. Fra IMCOs side takket tidligere rapportør for, Heidi Rühle, De Grønne for et godt samarbeid med Norge på anskaffelsesområdet med gode innspill og kontakter i oppfølgingen.

EØS/EFTA-kommentarene ble slutført 20. mars og komplettert med **fem norske posisjonspapir** 28. mars. EØS/ EFTA-landene peker blant annet på at reglene i enda større grad burde vært forenklet, for eksempel ved i større grad å åpne opp for forhandlinger og ved innføring av kortere tidsfrister. EFTA landene omtaler også særlig forslagene knyttet til offentlig-offentlig samarbeid, oppheving av skillet mellom prioriterte og uprioriterte tjenester, nye regler for helse- og sosialtjenester, samt adgangen for oppdragsgivere til å ta miljø- og sosiale hensyn. EØS-EFTA posisjonsnotatet er blant annet sendt til Europa parlamentet, Rådet og EU-kommisjonen. Link [her](#).

Begge disse notatene lå til grunn for EFTAs arbeidsgruppemøte med representanter for Kommisjonen og IMCO 27. mars. Disse er blitt fulgt opp med bl.a. egne møter med det danske og kommende kypriotiske formannskapet i EU, og med IMCOs rapportør Tarabella.

II.1.5 Kommentar

I det store og hele er mange av de kommentarer en har hatt fra norsk side også reflektert i medlemslandenes syn.

- **e-handel:** sentralt virkemiddel for gjennomføring;
- **styringsmodell:** nei til sentralt organ, og opp til medlemslandene å organisere en god modell; og samarbeid på basis av erfaringsutveksling;
- **fleksible prosedyrer:** vesentlig utvidet bruk av konkurransepreget dialog og forhandlinger, samt redusere tidsfristene;
- **strategisk bruk:** fokusere på 'how to buy' og ikke 'what to buy'; og med bruk av funksjonelle krav for å fremme innovasjon. Det foreslås også et enklere regime for sosiale, helse, kultur, utdanning og hotell/restaurant

tjenester, samt at tjenester uten virkning på tvers av grensene, skal unntas fra direktivet. (Anm: Ett eksempel er juridiske rådgivning);

- **reduserte dokumentasjonsbehov:** Kun den som vinner et anbud, må legge fram all dokumentasjon. Det åpnes for større mulighet til dialog med tilbyder og mulighet til å be om tilleggsinformasjon;
- **små og mellomstore bedrifter:** Det legges opp til en henstilling (og ikke et mer 'forpliktende' krav) til medlemslandene om å dele en kontrakt inn i varepartier ('lots').

Til høsten vil en videreføre drøftingene av sentrale tema som:

- sosiale og miljømessige kriterier;
- hvilke tjenester som skal inngå i ikke-prioriterte tjenester (B-tjenester);
- resiprositet – forholdet til operatører i tredjeland;
- administrasjon og landenes engasjement;
- tidspunkt for overgang til e-anskaffelser;
- offentlig/offentlig samarbeid.

Det er ikke antatt at det vil bli noen kobling tidsmessig mellom direktivet om tildeling av konsesjonskontrakter og de to tradisjonelle.

Kypros vil gi arbeidet høy prioritert til arbeidet med direktivet om offentlige anskaffelser under sitt formannskap for EUs Råd annet halvår 2012. Fra norsk side vil en aktivt gi innspill til arbeidet i EUs Råd og i IMCO. Siktemålet er at forhandlingene blir sluttført og forslagene vedtatt i løpet av 2012, selv om denne tidsplanen virker noe optimistisk. I alle utkastene til direktiv foreslås ikrafttredelse 30. juni 2014, dvs. at landene har implementert og iverksatt regelverket innen dette tidspunktet.

II.2 Kommisjonens strategi for e-anskaffelser

Kommisjonen la 20. april fram meldingen 'En strategi for e-anskaffelser'. Strategi skal bidra til å nå målet om full overgang til elektroniske anskaffelser medio 2016 og er ett ledd i å nå målsettingen i planene om et Digital Agenda for Europa og også inntatt i Kommisjonens handlingsplan for EGovernment. Strategien inneholder tiltak som skal støtte alle aktører med å ferdigstille overgangen til e-anskaffelser i tide. Kommisjonen melding er en oppfølging av arbeidet med å oppdater regelverket for offentlige anskaffelser. Gevinst ved overgang fra papir til e-løsninger anslås moderat til ca. € 50 til 75 mrd pr år.

I Kommisjonens **moderniseringspakke** fra desember 2011, legges det opp til en **gradvis overgang til e-anskaffelser:**

- Først ved å gjøre bruk av elektroniske media obligatorisk for visse faser av prosessen (som notifikasjon av anbud, og elektronisk tilgang til anbudsdokumenter) innen medio av 2014. Det foreslås også at sentrale innkjøpsorgan skal benytte e-anskaffelser fra samme tidspunkt.
- Trinn to ved å gå over til full bruk av e-anskaffelser fra medio 2016 – to år etter antatt ikrafttredelse av det nye regelverket.

Strategien er inndelt i femten konkrete tiltak. En kan merke seg at Kommisjonen vil:

legge fram et nytt legalt forslag som dekker elektronisk identifikasjon, autentisering og signatur innen sommeren – presentert 4. juni 2012;

mht. infrastruktur; **basere arbeidet på en videreføring av de komponenter som er identifisert innenfor rammen av PEPPOL;** samt sikre finansiering via den nye post-2014 finansieringsordningen (programmet) Connecting Europe Facility (CEF);

årlig arrangerer en konferanse om e-anskaffelser; og første konferanse var 26. juni 2012.

PEPPOLs (Pan-European Procurement Online) struktur obligatorisk?

I forbindelse med Handlingsplanen for det indre marked II, foreslår det danske formannskapet at det gis prioritet til arbeidet med **e-betaling og e-fakturerings**. I den forbindelse foreslås at '... *Kommissionen med utgangspunkt i det eksisterende europeiske PEPPOL-prosjekt fremlægger et forslag, der understøtter målsætningen om e-fakturerings ved på sigt at gjøre anvendelsen af den infrastruktur, der er opbygget i PEPPOL-projektet obligatorisk.*'

Kommisjonen viser for øvrig i meldingen til **fem eksempler på bruk av e-anskaffelser**, bl.a.: at en anslo en kostnadseffekt på € 650 mill det første året portugisiske sykehus la om til e-anskaffelser; at en sparte € 8500 pr anbud ved å legge om til e-anskaffelser i Nederland; samt til studie i **Norge** der ingen av de ansvarlige for innkjøpene ønsket å gå tilbake til papirbaserte løsninger. I den norske undersøkelsen førte også bruk av e-anskaffelser til flere anbud fra utlandet og fra SMBer, en ¼ økning i antall anbud, reduserte kostnader og i tid.

Nærmere om tiltakene er inntatt i EU-delegasjonens nyhetsbrev av 2. mai 2012 [her](#). Og link til Kommisjonens hjemmeside [her](#).

Kommentar

Meldingen om e-anskaffelser en oppfølging av Kommisjonen arbeid for å sikre gjennomføringen av et revidert regelverk. Siktemålet er å legge forholdene bedre til rette for en overgang til e-anskaffelser. Tiltakene er både av praktisk og strategisk karakter. Den vil bygge på det som er – eks videreutvikle elementer fra PEPPOL- samtidig sikre bedre finansiering både via **det nye programmet Connecting Europe Facility (CEF)** og via EUs strukturfond. **Sett i forhold til EØS-aspektet kobles dermed anskaffelsesfeltet inn mot EUs arbeid med å utvikle felles IT-tjenester via CEF og dermed opp mot mulig framtid norsk deltakelse i CEF.** CEF programmets IKT del har en ramme på € 9.2 hvorav € 7 mrd er avsatt til bredbånd (for perioden 2014 – 2020). De resterende € 2.2 mrd er planlagt benyttet til digitale tjenester og i meldingen opplyses at **e-anskaffelser ville være ett av de sentrale elementer** som skal vurderes under denne delen av CEF. Det vil derfor være viktig å ta hensyn anskaffelsesaspektet i vurderingen av framtidig norsk link til CEF.

Utviklingen av **infrastruktur** står sentralt og Kommisjonen ønsker å bygge videre på de komponenter som er identifisert innenfor rammen **av PEPPOL**. Norge, ved Difi, har siden 2008 ledet dette pilotprosjekt under EUs program for konkurranse og innovasjon (CIP). Målet med PEPPOL er å legge til rette for elektroniske offentlige innkjøp på tvers av regions- og landegrenser i Europa. Prosjektet inngår også i arbeidet med Digital Agenda for Europa (DAE). Det er positivt at en fra dansk side foreslår å bygge videre på PEPPOL. Det vil være behov for nærmere å avklare hvordan en fra norsk side kan bistå Kommisjonen med å videreutvikle løsninger basert på de erfaringer en har fra PEPPOL prosjektet. Flere gav honnør til PEPPOL-prosjektet på konferanse 26. juni, og det arbeidet nå med å åpne opp for bredere deltakelse.

Det er positivt å merke seg at erfaringer fra **Norge er trukket fram** i meldingen; samt det her også henvist til Norge blant de landene som er med på testfasen for utvikling av et system for anbud via elektronisk overføring av data (via e-Prior).

II.3 Forslag til forordning om eID og e-signatur presentert 4. juni 2012

Forvaltingsråd Engstrøm rapporterer at de nye regler skal legge til rette for sikre, elektroniske transaksjoner over landegrensene i Europa. Forslaget til forordning skal gjøre det mulig for privatpersoner og bedrifter å bruke sine nasjonale, elektroniske ID-er for å få adgang til offentlige tjenester i andre land som benytter e-ID-løsninger. De nye

reglene skal sørge for at elektroniske identifikasjonsløsninger vil fungere på tvers av landegrensene og ha samme rettslige status som tradisjonelle papirbaserte prosesser. Når en stat varsler at den ønsker å ha med sin nasjonale e-ID-løsning i den pan-europeiske ordningen, må myndighetene tilby alle deltakerne den samme tilgangen til offentlige tjenester via e-ID som de tilbyr sine egne innbyggere. Forordningen vil imidlertid **ikke innebære noen plikt for landene til å etablere en nasjonal elektronisk ID- eller signaturløsning**. Gjennom det någjeldende direktivet har alle land i EU i dag juridiske regler for elektroniske signaturer, men disse spriker,

og de stenger i praksis for å gjennomføre grensekryssende, elektroniske transaksjoner. Det samme gjelder for ulike autentiseringstjenester. **Derfor foreslår den nye forordningen felles regler og praksis for disse tjenestene.**

Se pressemelding [her](#), [Q&A-dokument](#), tekstforslaget [her](#).

II.4 EFTAs overvåkingsorgan

- **Unntak fra innkjøpsreglene i kraftsektoren:** ESA vedtok 22 mai å åpne for at kraftprodusenter som driver produksjon og videresalg av elektrisk kraft i grossistmarkedet i Norge unntas fra reglene om offentlige anskaffelser. I vedtaket har ESA lagt vekt på at Norge har gjennomført elmarkedsdirektivet og at kraftprodusentene er utsatt for tilstrekkelig konkurranse. Les ESAs vedtak [her](#).

IV KONKURRANSE

Sentral problemstillinger på konkurranseområdet ble tatt opp på konferansen European Competition Forum 2. februar 2012, og det vises til rapportering under del I. Fra norsk side møtte næringsminister Giske Kommissær Almunia, 19. mars. Kommisjonen har lagt vekt på å styrke samarbeidet mellom konkurransetilsynene med sikte på å utvikle beste praksis med dagens regime. På sikt vil dette kunne føre til utvikling av nye retningslinjer og også mer bindende forslag om nye regler. Dette var ett av temaene på generaldirektørmøtet 23. mai hvor konkurransedirektør Meyer deltok. Det er fortsatt uenighet hvordan Kommisjonen skal følge opp arbeidet med gruppesøksmål, og i noen kretser ser en arbeidet med å løse tvister utenfor rettssystemet (via nemder) som ett alternativ.

Det er få nye regelverksinitiativ utover oppdatering av regimet for lisensiering av teknologi og for maritime transporttjenester. Konkurransetilsynet arrangerte for øvrig møte mellom konkurransetilsynene i ECN-nettverket 19. og 20. juni i Bergen for å utveksle erfaringer om kartellbekjempelse og drøfte europeiske lempningsprogrammer.

Konkurransedirektør Christine Meyer

INFORMATION

Kommisjonen

Competition Policy Newsletter;

- 2011 -2 med artikkel om UK Post Office. Link [her](#) .
- 2011-3 - link [her](#).
- 2012-1 med tre kommentarartikler om tjenester av allmenn økonomisk interesse (SGEI). Link [her](#).

ECN

ECN Brief nr 1/2012 [her](#).

ECN Brief nr 2/2012 med rapport om lempning knyttet til sivile søksmål. Link [her](#).

ECN Brief nr 3/2012 som bl.a. dekker bank, pakkereiser, gassdistribusjon- Link [he](#).

Nytt fra Konkurransetilsynet: Årsrapport 2011. Link [her](#).

KS Advokatene: veileder offentlige anskaffelser og det kommunale handlingsrom når de ønsker å samarbeide om utøvelse av tjenester og når anskaffelsesregelverket kommer til anvendelse? Link [her](#).

FAD: Offentlige anskaffelser: Oppdatert veileder pr. 1. juli. Link [her](#).

IV.1.1 Arbeidet med kollektivt tvistemål – gruppesøksmål

Kommissær Almunia arbeider fortsatt med sine kolleger Reding (Justis) og Dalli (Helse- og forbrukere) med sikte på å legge fram en melding med generelle prinsipper for kollektiv tvisteløsning. Meldingen er imidlertid betydelig forsinket, og signaler kan tyde på at den ikke kommer under denne Kommisjons mandatperiode. Generaldirektør Italianer, DG Konkurransgjennomgang, i en tale om søksmål 17. februar at *'On the contrary, I think that public and private enforcement are complementary tools to enforce competition law and that we need both types of enforcement.'* Link [her](#).

Generaldirektør Coggi, bekreftet 31. mai at DG Helse- og forbrukere ser på gruppesøksmål som et viktig instrument, men **tvilte på** om det ville bli lagt fram noe forslag under denne Kommisjonens mandatperiode – ut 2014. Dette bekreftes også i Kommisjonens nye strategi for forbrukere – Consumer Agenda – presentert 22. mai 2012 hvor det nå ikke varsles et innspill, men at *'Commission will consider follow-up initiative on an EU framework for collective redress.'*

Europaparlamentet støtter for øvrig i en egeninitiert resolusjon av 2. februar 2012 at det gruppesøksmål introduseres. Link [her](#) og [her](#).

IV.1.2 Arbeidet med ADR - regelverk for alternativ tvisteløsning for forbrukere utenfor rettsystemet

Kommisjonen la i november 2011 fram et forslag til regelverk for alternativ tvisteløsning for forbrukere utenfor rettssystemet. Bakgrunnen er systemene er ulikt utviklet i Europa – og at forbrukerne derfor ikke har samme mulighet til å benytte slike ordninger. Hensikten er å utjevne forskjellene mellom landene og styrke forbrukerens tillit ved kjøp av både varer og tjenester over grensene i Europa. Forslagene fra EU-kommisjonen har som mål å sikre gode klageordninger for tvister mellom forbruker og næringsdrivende. Behandlingen skal være helt gratis eller rimelig. Kommisjonen legger opp til at det skal opprettes nasjonale ordninger for alternativ tvisteløsning ('Alternativ dispute resolution' (ADR). I tillegg skal EU lage et nettbasert system for klager ved netthandel over landegrensene ('Online dispute resolution'). Siktemålet er at tvister skal løses innen 90 dager; men fristen for kjøp via internett (ODR) er 30 dager. Link [her](#) og [her](#).

På EUs minstermøte (konkurransesevnerådet) 30. - 31. mai var det enighet om en generell tilnærming til ADR og ODR på grunnlag av formannskapets forslag. Link til Rådets notat [her](#). **EØS/EFTA-landene finaliserte 24. mai 2012 kommentarer til forslaget.** Link til uttalelsen [her](#) og til BLDs hjemmeside [her](#).

Neste trinn: Planen er at vedtak skal fattes innen utgangen av 2012. Kommisjonen foreslår en gjennomføringsperiode på 18 måneder; dvs. ikrafttredelse medio 2014 for forslaget om alternativ tvisteløsning; og for løsning av tvister via internett ytterligere 6 måneder; dvs. tidlig i 2015.

Kommentar: Det er imidlertid flere krefter som ser med bekymring på at det skal utvikles et europeisk regelverk for kollektiv tvisteløsning innenfor rettsvesenet, og foretrekke heller at en gir prioritet til arbeidet med alternative tvisteløsninger utenfor rettssystemet. Under høringen arrangert av Europaparlamentets økonomiske komité i september la aktører som BusinessEuropa og EPP/kristeligdemokratene vekt på at en i første omgang, utvikler gode ADR-løsninger FØR en går inn på en modell med kollektivt tvistemål innenfor rettssystemet. **En kan derfor forvente en bred vilje til aktivt å følge opp og styrke dagens ordninger for alternativ tvisteløsning.**

IV.2 Forbrukervare- /dagligvaresektoren

For **forbrukervare- /dagligvaresektoren** arbeider Kommisjonen med å lansere et initiativ for å bekjempe ureddelig praksis mellom næringsdrivende og i verdikjeden. Kommisjonen er i nær dialog med bransjeorganisasjonene og andre interessegrupper. Siktemålet er å lage en **'European Retail Action Plan' (ERAP)**. **Denne vil dekke hele 'retail chain', være basert på en horisontal tilnærming - og bygge på en 'holistic approach with a retail perspective'.** Kommisjonen lovet spesielt å se nærmere på spørsmål knyttet til e-handel.

Dette dekker en rekke aspekter mht til sammenlikning av priser ønsker Kommisjonen å utvikle en database for dette. EUROSTAT planlegger bl.a. å utvide sine studier fra 17 til 37 'food chains' i løpet av året. På sikt er målet er å starte innsamling av info for 150 produkter – i samarbeide med bransjene. Einar Steensnæs fortsetter å representere Norge i Høynivåforumet i 2012.

EU-rapport om konkurranseforholdene i matmarkedene

Kommisjonen offentliggjorde 24. mai en rapport utarbeidet av European Competition Network (ECN) som viser at en aktiv håndheving av konkurransereglene i matmarkedene sikrer forbrukerne lavere priser og bedre utvalg. I matmarkedene har konkurransetilsynene i EU i perioden 2004 til 2011 etterforsket mer enn 180 saker vedrørende brudd på forbudsbestemmelsene i konkurranselovgivningen, behandlet cirka 1.300 foretakssammenslutninger og gjennomført mer enn 100 markedsundersøkelser. Halvparten av de 180 sakene som gjelder brudd på forbudsbestemmelsene angår horisontale forhold som samarbeid om pris, markedsdeling og ulovlig informasjonsutveksling. De resterende sakene angår blant annet eksklusivitetsavtaler.

Markedsundersøkelsene som er gjennomført viser at konkurransen er velfungerende i mange markeder, men at man i mange land likevel står overfor strukturelle problemer. Et eksempel på dette, som trekkes fram i en rekke land, er etableringsbarrierene i dagligvaremarkedet.

Årsaken til dette er at man i disse tilfellene ikke har kunnet identifisere negative virkninger for konsumentene med bakgrunn i slik atferd, uttaler avdelingsdirektør Gabrielsen i Konkurransetilsynet.

Konkurransetilsynet har bidratt til rapporten gjennom sin deltakelse i ECN, hvor tilsynet siden 2008 har vært med i en arbeidsgruppe som arbeider med matmarkedene. Disse markedene vil fortsatt ha høy prioritet blant europeiske konkurransemyndigheter i tiden som kommer, og arbeidet vil koordineres gjennom dette nettverket. (Orientering hentet fra KT's hjemmeside). Link til Konkurransetilsynets hjemmeside [her](#), ECN-rapporten [her](#) og til Kommisjonens pressemelding [her](#).

En kan for øvrig merke seg at

- **Norge: Regjeringen** vedtok 21. juni å nedsette et lovutvalg for å utrede hvordan prinsippet om god handelsskikk og hensynet til forbrukere i dagligvaresektoren best kan ivaretas i lovgivningen. Det vil bli nedsatt et eget lovutvalg. Utvalget skal utrede hvordan forbrukernes interesser med hensyn til pris, utvalg, kvalitet og tilgjengelighet best kan ivaretas i lovgivningen, samtidig som aktørene i markedet handler med hverandre i samsvar med god handelsskikk. Link [her](#). BLD vil nærmere vurdere behovet for en informasjonsportal for forbrukerne på dagligvareområdet.
- **UK:** lovforslaget om Adjudicator/Ombudsmann for dagligvarebransjen [her](#).
- **Italia:** vil innføre nærmere lovregulering av kontraktsvilkår i dagligvarebransjen. Ikrafttredelse er nært forestående.
- **Oxford:** to seminar om **kjøpermakt i konkurranseretten ble arrangert av** Centre for Competition Law and Policy. Link til informasjon fra konferansene [her](#) (klikk 'online papers and materials').

Kommentar:

Dagligvaremarkedet er ulikt organisert i de ulike land og med store nasjonale variasjoner. Dette betyr at det vil være vanskelig med bindende regelverk på EU-nivå. Feltet egner seg derfor bedre for å utvikle modeller som kan bidra til å fremme utviklingen som via eksempler på 'beste praksis', gjerne i form av retningslinjer.

Nytten ved en tiltaksplan vil være at en får en oversikt over de aktuelle spørsmål og hva som skjer på områdene. Dette skaper støtte oppmerksomhet om problemstillingene, og bidrar til å skape en større sektorforståelse at en er en del av en helhet.

IV.3 Kommisjonen

Blant ulike taler kan nevnes

- **Gjennomgang av Kommisjonens arbeid med karteller:** Generaldirektør Italianer, DG Konkurransse, klargjorde, 14. mars, ansvaret for en bedrift som eier nesten eller fullt ut en datterbedrift '*parental liability presumption*'. Link [her](#).

IV.3.1 Regelverksarbeid

- **Høring av regimet for lisensiering av teknologi** (som avtaler om patentering, kunnskap og lisensiering av software) ble lansert i desember. Målsettinger er å stryke initiativet for forskning og innovasjon, lette bruken av intellektuelle rettigheter og lette innovasjon med svarfrist 3. februar 2012. Link [her](#) og til KT hjemmeside [her](#).
- **Høring av retningslinjene for maritime transport tjenester:** Denne ble lansert 4. mai og med svarfrist 27. juli. Link [her](#).

IV.3.2 Kartell saker

Europeiske konkurransemyndigheter samlet i Bergen: Som ledd i samarbeidet mellom konkurransetilsynene i ECN-nettverket, var representanter fra 27 EU-land, Kommisjonen og ESA samlet i Bergen 19. og 20. juni for å utveksle erfaringer om kartellbekjempelse og drøfte europeiske lempningsprogrammer. Samarbeidet skal bidra til større grad av forutsigbarhet for bedrifter som søker om lempning i ulike jurisdiksjoner, og at lempningsprogrammer i hele EU er effektive og attraktive. Link [her](#)

- **Microsoft og valg av søkemoter:** manglende oppfølging av tidligere forpliktelser skal ifølge Kommisjonen ha ført til at 28 mill brukere ikke har kunnet velge søkemoter. Formell undersøkelse ble åpnet 17. juli, og ifølge Almuna *'Microsoft should expect sanctions.'* Link [her](#).
- **Googels praksis på fire områder:** Kommissær Almunia opplyste 21. mai at Kommisjonen har identifisert følgende fire områder; resultat ved bruk av søkemotoren; kopiering av informasjon fra andre websider; annonserte websider; samt bruk av søkerplattform. Kommisjonen har bedt Google om å komme opp med forslag om hvordan situasjonen kan utbedres. Link [her](#).
- **Samsungs bruk av patenter for mobil markedet:** Kommisjonen åpnet undersøkelse 31. januar. Link [her](#).
- **Legemiddelindustrien:** Kommisjonen har fulgt opp sektorundersøkelsen fra 2009 med Kommisjonen i juli fulgte opp to saker som angår 14 selskaper. Sakene er knyttet til hindring av markedsføring av konkurrerende legemidler (komplementære legemiddel/generika). Link [her](#).

Bøter: Kommisjonen fattet flere vedtak i kartellsaker 28. mars; med bl.a bot til ni produsenter i Tyskland og Italia av tilbehør til vinduer på € 86 mill ([her](#)); samt en bot på € 169 mill til 14 internasjonale selskaper innen internasjonal lufttransport av varer ([her](#)).

IV.3.4 Undersøkelser

- **Elektrisitetssektoren/ kraftbørser i Europa:** Kommisjonen og ESA gjennomførte 7. februar en uanmeldt undersøkelse i en rekke land, herunder Nord Pool Spot. Link Kommisjonen [her](#) og til artikkel i DN [her](#).
- **Plastikk rør:** Kommisjonen gjennomførte en undersøkelse 26. juni. Link [her](#).
- **Kjølesystemer for kjøretøy:** Undersøkelse gjennomført 22. mai. Link [her](#).

IV.4 ESA

- **Color Line** aksepterte ESAs vedtak fra desember om bot på 145 millioner kroner for brudd på EØS-konkurranseregler gjennom en avtale med Strømstad havn.
- **Bonuspoeng på flyreiser innenlands:** ESA konkluderte i et formelt åpningsbrev av 4. juli at forskriften som forbyr flyselskaper å tilby poeng er i strid med EØS-avtalen og direktivet om urimelig handelspraksis. Forbudet ble innført 1. august 2007. Link [her](#).

IV.5 EU-domstolen

- **Klargjøring av begrepet 'undertaking' i forhold til lagring av data** (Case C-138/11 Compass-Datenbank). EF-domstolen konkluderte 12. juli med at myndighetenes lagring av data, som selskapene er pålagt å innrapportere til en database og det å tillate personer adgang til dataene, ikke representerer en økonomisk aktivitet. Myndigheten er derfor ikke å betrakte som et 'undertaking' i forhold til EFT art 102. Link [her](#).
- **Microsoft og manglende oppfølging av Kommisjonens vedtak (T-167/08 - Microsoft v Commission):** EU-domstolen opprettholdt 27. juni Kommisjonens vedtak, selv om boten ble noe redusert fra € 899 til € 860). Microsofts hadde som hittil eneste selskap hittil, ikke fulgt opp Kommisjonens vedtak. Domstolens dom bekrefter dermed Kommisjonens mandat i slike saker, og den representerte en viktig seier for Kommisjonen. Link til Kommissær Almunias kommentar [her](#); og til dommen [her](#).
- **Betalingskort og bruk av avgifter på tvers av grensene (T-111/08 Mastercard v Commission):** Domstolen bekreftet Kommisjonens vedtak om at slike avgifter mellom bankene begrenser konkurransen og fører til økte kostnader. Dommen bekrefter at banker knyttet til en ordning med betalingskort, ikke kan avtale omkostninger til skade for forbrukerne. Link [her](#) og til dommen [her](#).
- **Panteautomater (C-549/10 P Tomra Systems and Others v Commission):** Domstolen opprettholdt 19. april Kommisjonens bot på € 24 mill. Link [her](#) og [her](#).

IV.6 EFTA- domstolen:

Posten Norge mot EFTAs overvåkningsorgan: EFTA-domstolen avsa 18. april dom i saken. Posten Norge anket ESAs bot på € 12,89 mil inn for domstolen. Boten ble ilagt for overtredelse av artikkel 54 i EØS-avtalen og misbruk av sin dominerende posisjon ved etableringen av tjenesten Post-i-butikk (Sak E-15/10). Pga. lang saksbehandlingstid ble boten redusert til €11,112 millioner. Link [her](#).

V Forbrukersaker

Det er med glede å inkludere informasjon om hva som skjer på forbrukerområdet i Nyhetsbrevet. Kommisjonen presenterte i mai både en ny forbrukerstrategi og en ny resultattavle for forbrukere ('Consumer Market Scoreboard').

V.1 Kommisjonens strategiplan for forbrukere: 'Consumer Agenda' av 22. mai 2012

Kommisjonen la 22. mai fram sin strategi for forbrukerarbeidet – Consumer Agenda - for perioden 2014 – 2020. Planen representerer en videreføring og styrking av dagens strategi for forbrukerarbeidet, som bl.a. bygger på forbrukerprogrammet 2007 – 2013 der Norge er med.

Strategien legger vekt på:

- **EUs 2020 strategi om vekst og sysselsetting:** Forbrukerne svarer for 56 % av EUs BNP og ved å stimulere til økt etterspørsel, vil dette kunne bidra til økt vekst. Ett element er de muligheter som ligger i handel via internett (hvor 60 % av forbrukerne ennå ikke benytter dette). En styrket forbrukerpolitikk, vil sikre at forbrukeren gjør valg som styrker konkurransen og støtter målsettingene om en bærekraftig og ressurseffektiv vekst. **En aktiv forbrukerstrategi vil dermed både bygge på og også være et utfyllende tillegg til andre strategiplaner; som for det Indre marked (Single Market Act), Digital Agenda for Europa, E-handel, samt veikartet for ressurseffektivitet.**
- **Integrering av forbrukerhensyn i andre politikkområder:** Dette er nedfelt bl.a. i Lisboatraktatens artikkel 12; og i selve strategien gis en rekke eksempler på hvordan disse hensyn er ivaretatt på en rekke felt. Dette er også nærmere utdypet i rapporten om EUs forbrukerpolitikk (SWD(2012) 132).
- **Aktuelle tiltak i 2012 og 2013.**

V.1.2 Kommentar

Strategien er dermed både en langtidsplan fram mot 2020, men også en handlingsplan for arbeidet fram til utgangen av 2013 når det nye forbrukerprogrammet 2014-2020 trer i kraft. Strategien med tilhørende rapport synliggjør hvordan tiltak på ulike fagområder har virkninger for forbrukerne; ved å styrke rettigheter, redusere kostnader; lette mulighetene for klage m.v. Strategien bekrefter at en er underveis til et mer utvidet samarbeid, basert på en styrking av dagens nettverk for å løse tvister på tvers av grensene m.v. Fra norsk side deltar en aktivt i de ulike fora for å styrke samarbeidet på europeisk nivå.

Dette er en dynamisk og aktiv strategi, og som ikke minst er med på å synliggjøre forbrukeraspektet i EUs arbeid. Det er derfor lett å slutte seg til de synspunkter som den europeiske forbrukerorganisasjon – BEUC – gir i en kommentar: *'Consumer Agenda finally puts consumer at centre of EU policy-making'*. Link til pressemeldingen [her](#). Kommisjonen legger også vekt på forbrukerorganisasjonens rolle bla. i forhold til informasjon til forbrukerne.

Det er viktig å se strategiplanen Consumer Agenda i sammenheng med Kommisjonens forslag av 9. november 2011 om et forbrukerprogram for perioden 2014 - 2020. Programmet har en årlig ramme på ca € 25 mill og beløper seg til totalt € 197 mill. Dette er et utkast er til behandling av EUs Råd og Europaparlament i løpet av 2012. Fra norsk side har en deltatt aktivt under forbrukerprogrammet 2007 – 2013. Dette har knyttet norske fagmiljøer som Forbrukerombudet, Forbrukerrådet og SIFO til EUs arbeid. Ordningen er også med på å knytte ForbrukerEuropa til de europeiske forbrukersentrene (ECC-net).

V.1.3 Nærmere om strategien

Kommisjonen definerer fire 2020 mål for å øke forbrukernes tillit til det Indre Marked ved å:

- **styrke arbeidet med forbrukersikkerhet;**
- **øke forbrukernes kunnskap** for å mestre bedre mer komplekse markeder ved å utvikle bedre informasjon – og med **vekt på forbrukerorganisasjonenes rolle**. Kommisjonen ser det som viktig at de nasjonale organisasjonene er riktig (*'properly'*) organisert og **vil gi støtte til dette**. Nasjonale myndigheter har et ansvar for å bedre undervisningen om forbrukersaker;
- **styrke håndhevelsen og sikre systemer for tvistemål**. Kommisjonen framhever betydningen av å styrke dagens nettverk for å løse grenseoverskridende saker dels via European Consumer Centres – hvor Norge deltar via **ForbrukerEuropa** og dels via myndighetssamarbeidet Consumer Policy Network (CPC) - hvor **Forbrukerombudet** er med;
- **ivareta forbrukerhensyn som følge av samfunnsmessige endringer**. Kommissær Dalli, DG Helse- og forbrukere, understreker behovet for '... **ensuring that consumer interests are more systematically integrated into EU policies of key economic importance for households**'.
 - Dette gjelder også de utfordringer som følge av **den digitale tidsalder**, og problemer knyttet til bruk av internett. Hensikten er å gjøre forbrukernes valg enklere.
 - Mht til **reklame til barn**, kan en for øvrig merke seg at '*Commission will assess in 2012 whether the current rules aimed at protecting children from misleading advertising, also in the digital environment, need to be enforced better.*'

Det vises til EU-delegasjonens hjemmeside [her](#) og til Kommisjonens hjemmeside [her](#).

V.2 Kommisjonens resultattavle for forbrukere

(Tekst basert på innspill fra **avd.dir. Eivind Gram-Johannessen, BLD**)

EU-kommisjonen publiserte 29. mai en ny resultattavle (*'scoreboard'*) som sier noe om forbrukernes stilling i det indre marked. **For første gang er det inntatt så mye informasjon at det ble utarbeidet egen profil for Norge og Island. Materialet åpner derfor for en mulighet til å sammenligne oss med det øvrige Europa.**

Hvor havnet vi? Kommisjonen har definert en indeks (se side 33-36) som basert på noen nøkkellindikatorer setter en skår på forholdene for forbrukerne i hvert land. Indeksverdien fremkommer ved utspørring av representative utvalg forbrukere om blant annet regelverk, håndheving, klagemuligheter, klageadferd, produktsikkerhet. Luxemburg får høyest skår

med 74 poeng, UK følger med 73, Danmark 71, Finland, Østerrike og Irland har 70, **mens Norge og Nederland er på 69**, Sverige på 65 og Island på 55. **Gjennomsnittet for EU27 er 62 poeng, så Norge ligger alt i alt vel plassert.** Men det synes fortsatt å være et visst rom for forbedringer.

- **Nytten av tavlen?** Analysene gir en oversikt over hvordan vi står i forhold til andre land. Den gir en mulighet til å identifisere felt hvor Norge kommer dårligere ut enn forventet, og kan bidra til å formulere nye informasjonstiltak eller andre initiativ. Det kan også avdekkes behov for å foreta nærmere analysere av et område. Statens Institutt for Forbruksforskning deltar aktivt i Kommisjonens arbeidsgruppe på feltet, og vil i samarbeid med BLD nærmere følge opp resultattavlen.

Noen resultater fra undersøkelsen

- **Markedsintegrasjon og Internetthandel:** Rapporten forteller bl.a. at blant europeere er det nordmenn som aller hyppigst benytter Internett til å bestille varer og tjenester. 73 % av oss gjorde dette i fjor, og her ligger vi så vidt foran Storbritannia og Sverige (71 %), mens gjennomsnittet i EU er 43 %. Det som handles mest via nettet er film og musikk, bøker/magasiner, programvare, og reiser og innkvartering.
 - For øvrig bekrefter undersøkelsen at det er langt igjen til oppfyllelse av EUs mål om et fullt integrert indre marked når det gjelder detaljhandel. Kun 1 av 3 europeiske forbrukere foretok i fjor kjøp i et annet EU-land. Nordmenn ligger her klart over gjennomsnittet: 63 % av oss handlet på reise i et EU-land i 2011, og 27 % handlet via Internett eller postordre fra en selger i et EU-land. Tilsvarende gjennomsnittstall for EU var hhv 25 % og 12 %.
- **Trygghet og tillit:** Undersøkelsen dokumenterer at de fleste nordmenn har tillit til at myndighetene beskytter våre interesser som forbrukere; andelen er 77 % i Norge mot 62 % i gjennomsnitt for EU. I Europa som helhet svarer 98 % av de næringsdrivende innenfor handelen at de overholder gjeldende forbrukerlovgivning. Sett fra den andre siden er det bare 65 % av forbrukerne i EU (og 70 % i Norge) som anser at handelen eller selgerne respekterer deres rettigheter. Når man slår sammen tallene for EU sier 22 % av forbrukerne og 14 % innenfor næringen at de anser at det i deres nasjonale marked omsettes utrygge mat. I Norge er tilsvarende tall 9 % og 4 %.
- **Kompetanse - "empowerment":** Rapporten bekrefter videre at norske forbrukere skårer relativt bra på kunnskap om forbruker-lovgivning og rettigheter. På den annen side synes det som handelsnæringen i Norge ikke har bedre kjennskap til dette regelverket enn hva som er gjennomsnittet blant næringsdrivende i Europa. **Norske forbrukere kan derimot ikke sies å være spesielt miljøbevisste:** Mens gjennomsnittlig 29 % av folk i EU-land svarer at de påvirkes av miljøhensyn i sine forbruksvalg, er tallet i Norge bare 24 %. En forklaringsfaktor kan være at næringslivet allerede har gjort valg, f.eks. i form av å velge miljøvennlige produkter i sitt utvalg.

Link til BLDs hjemmeside [her](#) og den europeiske undersøkelsen er lagt ut [her](#).

V.3 Kommisjonens melding om elektronisk handel: Forbruker- og konkurranseområdet

Elektronisk handel er ett av Europakommisjonens tiltak i handlingsplanen for det indre marked. Målet er å realisere et indre marked også på det digitale området, med en fordobling av omfanget av elektronisk handel innen 2015. Meddelelse og handlingsplan om elektronisk handel. Det foreslås ikke noen endring av direktivet om e-handel ettersom høringsuttalelsene til selve direktivet har gjennomgående vært positive. Link til EU-delegasjonens hjemmeside om saken [her](#) g her til [meddelelse](#).

Planen er inndelt i **16 tiltak** hvorav **fem berører forbrukerområdet:**

- 1) beskyttelse av forbrukerne via bedre administrativt samarbeid, herunder Consumer Policy Network.
- Under punktet forbedret **informasjon** og forbrukerbeskyttelse (punkt 3.2):
- 4) bedre kunnskap om rettigheter og plikter for online næringsdrivende; med støtte fra ECCNet.
 - 5) utvikle retningslinjer for god adferd slik at forbrukerne kan få tilgang til korrekt informasjon; og dermed underlette prissammenlikninger.

6) øke kapasiteten i CPC-nettverket herunder ved å finansiere felles prosjekter for utvikling kapasitet (o følger dermed opp tiltak innarbeidet i EUs forbrukerprogram).

7) utvikle en 'European Consumer Agenda' (som ble presentert i mai 2012).

Og ett på konkurranseområdet:

3) sikre at regelverket for selektiv distribusjon (og de vertikale gruppeunntakene) gjennomføres for å bekjempe urettferdig handelspraksis.

Kommentar

Dette er egentlig lite nytt i e-handelspakken, men mer at en registrerer – og ser i en bredere ramme – hvordan hvert fagområde bidrar til å fremme e-handel. Bredden gjenspeiles i at hele 10 av kommisjonens generaldirektorat har vært med i utarbeidelsen av meldingen, samt at den ble presentert av tre Kommissærer; Kroes, Digital Agenda, Barnier, Indre marked, og Dalli, helse/forbrukere.

Sett fra forbrukerside, er det få nye tiltak utover aktuell aktivitet og som gjenspeiles i Kommisjonens forslag til forbrukerprogram for 2014 – 2020. Men Kommisjonens melding vil skape større forventninger og 'trøkk' om at hvert fagområdet legger vekt på e-handel. Dette vil også synliggjøre hvilket viktig bidrag forbrukerområdet har for å støtte opp om EUs e-handelsarbeid via bl.a. samarbeidet via CPC og ECC-nett. Meldingen er ledsaget av to nyttige 'staff working papers'. Ett av disse gir en god oversikt over utbredelsen av e-andel (online shopping) i EU. Link [her](#) og [her](#).

V.4 Andre aktuelle saker

- **Rettigheter for 'sårbare' forbrukere:** Europaparlamentet vedtok 22. mai, etter innspill fra Komiteen for Indre Marked og for brukerbeskyttelse (IMCO) en strategi for å styrke rettighetene til sårbare/utsatte ('vulnerable') forbrukere. Link til sammendrag [her](#) og til resolusjonen [her](#).
- **Felles europeisk kontraktsrett:** Justisdepartementet vil utarbeide utkast til EØS/EFTA-kommentarer før sommeren. Kommisjonen arrangerer tre seminar ('workshops') om urimelige kontraktsvilkår, avhjelpende tiltak/ digitalt innhold, kompensasjon før sommeren.
- **Utkast til direktiv om pakkereiser**, tidlig i 2013. **Forbrukernes bevissthet ('consumer empowerment'):** Kommisjonen la fram en rapport i april. Link [her](#).
- For gruppesøksmål og alternativ tvisteløsning for forbrukere utenfor rettssystemet se punkt IV.1.

Takk for meg etter fire spennende år i Brussel!

Konkurranse: Kommisjonen har aktivt fulgt opp moderniseringsreformen fra 2003, og der EU/EØS-regelverket har utviklet seg til å bli '*law of the land*'. Kommisjonen har også i perioden gjennomført en massiv oppgradering av sitt regelverk på konkurransefelt, for å møte de utfordringer som følger av global og teknologisk utfordringer. I praksis betyr dette at det er få nye regelverksinitiativ og at Kommisjonen nå prioritert arbeidet med å styrke samarbeidet mellom konkurransetilsynene via European Competition Network. I tillegg til faggrupper, som næringsmidler, legemidler, drøftes også spørsmål knyttet til spørsmål som etterretning, håndhevelse, sanksjoner, prosedyrer knyttet til undersøkelser. Gjennom dette samarbeidet vil en skille ut tema som over tid kan bli retningslinjer og eventuelt mer bindende regelverk. Konkurransetilsynet er aktivt med og det er også viktig å arrangere konferanser som nå sist for ECN-nettverket i Bergen i juni.

Statsstøtte: DG Konkurranses positive erfaringer med moderniseringsreformen, ser ut til å ha smittet over. Kommissær Almunia har derfor gitt arbeidet med reform av regelverket prioritet under siste del av sin mandats periode – ut 2014. En står en overfor nesten 40 ulike regler, samt at Kommisjonen ikke lykke med å redusere antall klagesaker til behandling. To sentrale problemstillinger er hvordan ivareta kontrollfunksjonene dersom mer ansvar overlates til landene; samt hvorfor lage et regelverk som kun få land kan benytte ut fra dagens økonomiske situasjon. Ett svar vil her være at Kommisjonen – med inspirasjon fra ECN-samarbeidet – vil styrke samarbeidet mellom medlemslandene. Et annet er at Europa ikke kan sees i et vakuum, og dette må sees innenfor en global ramme. Helt sentrale regelverk - som for regionalstøtte – kommer opp. Deler av drøftingene vil skje i Kommisjonens struktur, mens noen av forslagene vil også behandles av EUs Råd og Europaparlament. Prinsippet må være at en fra norsk side er så aktiv som mulig, på de arenaene vi er med, samt gir kvalitativt gode innspill så tidlig som mulig i prosessen. Ellers gir NOU 2012:2 'Utenfor og innenfor' meget god beskrivelse av feltet.

Anskaffelser: Det pekes i nevnte NOUen at det er ikke noe felt som sysselsetter flere jurister i offentlig og privat sektor. Det er behov for forenkling, og fra norsk side har en aktivt gitt innspill til prosessen, ikke minst før Kommisjonen la fram sitt forslag, men også under drøftingene i Rådet og EPs struktur. Mange av de synspunktene vi har hatt, deles av mange. Siktemålet er enighet innen utgangen av året, tidlig 2013. Det er derfor fortsatt behov for aktivt å følge med og komme med nye, oppdaterte innspill på de reviderte forslagene (anskaffelser og konsesjonskontrakter) fra juli 2012.

Forbrukerområdet: Skuffelsen var stor da den nye Kommisjonen ble innsatt høsten 2009 uten noen egen Kommissær for forbrukere. Samtidig ble deler av ansvaret for lovgivning / regelverk overført til DG Justis fra DG SANCO. Men med Kommisjonens nye strategiplan – Consumer Agenda – fra mai 2012 bekrefter at en at forbrukerpolitikken er mer i sentrum for EUs politikk enn noen gang. Dette er en dynamisk og aktiv strategi, og som ikke minst er med på å synliggjøre forbrukeraspektet i EUs arbeid på de ulike sektorene. Den halvårslige resultattavlen for forbrukere gir underlag for nye tiltak både på EU/EØS og nasjonalt nivå. Dette er blitt koblet til atferdsstudier som også bidrar som underlag for å stryke forbrukeraspektet når Kommisjonen skal lage nytt regelverk på andre sektorer som for IKT. Under direktør Jacqueline Minors dyktige ledelse har Kommisjonens Forbrukeravdeling slått tilbake!

Samarbeid: Fra norsk side har en vært **inne i en aktiv periode og bidratt med mange innspill til EUs prosess**. Kontakten med de ulike organisasjonene – i første rekke Brusselkontorene til KS, LO og NHO – har underbygget fagdepartementenes dialog med disse organisasjonene i Oslo.

Det har også vært nyttig å ha **nasjonale eksperter** både sett med norske og Kommisjonens øyne. Disse hjelper Kommisjonen, men bidrar også til en større forståelse om Kommisjonens arbeid og muligheter for dialog. Så en takk til Andrew Essilfie, DG Konkurrans, Siv-Elin Aanestad, DG SANCO og Jens Thomas Thommessen, DG Justis.

EU-delegasjonen representerer på mange måter et Norge i miniatyr og med god og tette bånd på tvers av fagområdene. For meg har dette vært en stor glede å kunne arbeide i godt og støttende arbeidsmiljø med viktige saker på den europeiske arenaen. Siden jeg forsetter i UD, blir mailadressen den samme. Link til avsluttende intervju [her](#).

Geir Bekkevold, konkurranseråd, gb@mfa.no